

1854 gav allerede Misfornøjelsen sig Luft i et Andragende fra samtlige Husmænd i Pedersker Sogn. I dette Andragende, der indsendtes til Finansministeriet gennem Øens Rigsdagsmænd, anholdt Husmændene om Nedsættelse i den aarlige Afgift og i Rekognitionen, samt eventuelt om Tilladelse til at maatte træde tilbage i det ældre Fæsteforhold, hvis de maatte finde det tjenligt. De anførte, at da Kommissionen havde fremstillet for dem Regeringens Forslag om at overlade dem deres tidligere Fæstejorder i Arvefæste og forestillet dem, at dette var et stort Gode, da de jo nu kunde sælge og pantsætte deres Jorder, som ellers ved deres Død vilde falde tilbage til Statskassen, saa vare de uden nærmere Overvejelse gaaede ind paa Forslaget, idet de nemlig havde næret Frygt for i modsat Fald at miste de Jorder, som de nu havde anbragt deres Smule Formue i eller behæftet med Laan, alt i den sikre Fortrøstning, at disse Jorder, saaledes som Tilfældet i over 100 Aar havde været, fremdeles vilde kunne behandles som „deres fulde Ejendom”. De gjorde desuden gældende, at de daarlige Jorder ikke kunde bære de forhøjede Afgifter. Da imidlertid saavel Udmarkskommissionen som Domænedirektoratet fraraadede Andragendets Bevilgelse særlig under Henviisning til, at der forelaa aldeles frivillige Overenskomster, og at Staten som tidligere Ejer af de afhændede Udmarksjorder maatte være berettiget til at fordrø Erstatning for den nu afstaaede Ejendomsret — hvilken Erstatning af Kommissionen var ansat i Overensstemmelse med Instruksens Bestemmelser, blev Andragendet afslaaet uden videre Motivering⁴⁷⁾.

I 1857 blev der derefter af den bornholmske Landkommunalforening indgivet et Andragende, hvori der ankedes over, at Kapitelstaksten blev sat efter Værdien af gul Havre, medens Arvefæsterne paa de daarlige Jorder kun kunde dyrke graa Havre, der stod ca. 3 à 4 Mark lavere i Pris pr. Tønde, og at de derfor aabenbart bleve brøstholdne ved at skulle betale efter Kapitelstakst i Stedet for at yde Havren in natura; Foreningen androg derfor om Lettelse i Arvefæsternes alt for høje Afgifter. Dette Andragende afsloges ligeledes uden nærmere Motivering⁴⁸⁾. Et nyt Andragende fra 107 Arvefæstehusmænd, indgivet i 1858, i hvilket de erklærede den hele Basis for Afgiftens Ansættelse, nemlig Kommissionens Klassifikation og Bonitering af Jorderne, for overfladisk og ufuldstændig og derfor anholdt om en ny Bonitering, ligesom de ogsaa ankede over Matrikulsboniteringen og Hartkornet og derfor ønskede en ny Skyldsætning af Jorderne, blev fremdeles uden nærmere Motivering afslaaet af Finansministeriet for det første Punkts Vedkommende og af Indenrigsministeriet for det sidste Punkts Vedkommende⁴⁹⁾. Derefter indgaves i 1859 et Andragende fra et større Antal Arvefæstere, støttet af forskellige Erklæringer fra Sogneforstandere og Sandemænd. I Andragendet — der gik ud paa en Nedsættelse af Afgifterne — udtaltes først i Overensstemmelse med tidligere Besvælinger, jvfr. ovenfor, at Fæsterne ved Udmarkskommissionens udtrykkelige Tilkendegivelse af, at Jorderne, hvis Tilbudet om Arvefæste ikke modtoges, ved Fæsteledighed vilde være hjemfaldne til Staten, — hvorfor Bygningerne da maatte nedrives og fjernes, — blev „satte i en saadan fortvivlet Stilling”, at de ikke havde noget andet Valg end at indgaa paa Tilbudet. Ligesom tidligere ankedes der dernæst ogsaa over Kommissionens Bonitering og Taksation af Jorderne; som en Følge af, at Landinspektøren kun havde opmaalt Arealet og i øvrigt taget et overfladisk Skøn over Beskaffenheden af Jorderne, og det i egen Person alene, uden Tiltrædelse af Boniteringsmænd, var der fremkommet meget ulige Afgiftsansættelser. Denne Paastand søgte Andragerne nærmere begrundet ved at fremlægge Resultaterne af en af dem foranstaltet Omtaksation ved de faste Boniteringsmænd af 26 bortarvefæstede Lodder i Bodilsker Sogn; af denne nye Vurdering, som i betydelig Grad afveg fra den af Kommissionen udførte, fremgik bl. a., at der af 2de Lodder med et lige stort boniteret Areal var paalagt den ene en Afgift af 7 Skpr. 3 Fdk. Havre, den anden 3 Tdr. 1 Skp. 1 Fdk., altsaa denne sidste mere end 3 Gange saa meget. Endelig indeholdt Andragendet Besvælinger over Størrelsen af Rekognitionerne.

Andragendet blev gjort til Genstand for nærmere Undersøgelse af Finansministeriet. Amtsforvalterens Erklæring blev indhentet, og ligesaa blev den vedkommende Landinspektør, der havde været Medlem af Udmarkskommissionen, hørt i Sagen; sidstnævnte vægrede sig stærkt imod Beskyldningen for Overfladiskhed. Ministeriet kom da paa Grundlag af de anstillede Undersøgelser til det Resultat, at „de af Udmarkskommis-

47) Se Arkivsag, J. Nr. A. D. J. 2132/1853.

48) J. Nr. A. D. J. 36/1858.

49) J. Nr. A. D. J. 713/1858. Herved bemærkes, at en Td. Hartkorn paa Bornholm udgør 49,600 Kv.-Alen til Taksten 24; i det øvrige Land er en Td. Hartkorn = 72,000 Kv.-Alen til samme Takst.